

Vain kaksi karttaa ja valokuva

Lähdin matkalle kovin kevyin varustein – vain kaksi netistä tulostettua karttaa ja kopio valokuvasta. Olin kevään aikana opettellut reittiä: ennen meijeriä ei pidä missään nimesä poiketa päätieltä. Mutta jos päätien vasemmalla puolella alkaa siintää järvi tai oikealla tulee eteen kyläkauppa, olemme ajaneet risteyksen ohi. Jostain meijerin ja järven välistä on löydettävä kylätie.

Vuosikymmenten haave oli toteutuksessa: olin etsimässä isoisäni huvun kotipaikkaa Jaakkiman Huhtervusta. Kumola oli jäänyt taakse, ja nyt alkoi jännitys. Löydämmekö perille? En tiennyt mitään paikasta, jota etsin, repussa oli

Neuvottelua taloista ja suunnista, pietarilainen kesäasukas, Liisa ja kuljettaja Viktor.

vain kaukaiselta sukulaiselta saatu valokuva talosta, joka saattaisi vielä olla paikallaan. Vaalea talo, kuisti ja vaahtera.

Ajoimme meijerin ohi, matkanjohtaja Tea, Viktor-kuski ja minä, eikä vasemmalle näkynyt menevän mitään tietä, vain jokunen lehmänpolku. Ajoimme kylän halki, ja lopulta tien oikealla puolella oli pieni luhistunut kioski, entinen ”magazin”, tiesi Viktor. Olimme siis ajaneet ohi. Minne oli jäänyt järvi?

Kartalta katsottuna kaikki oli helpompaa kuin paikalla. Mittasuhteita oli yllättävän vaikea hahmottaa, vuoden 1939 kartan tiet olivat kaenneet kovin pieniksi, eikä järvi tai lampi näkynytkään tielle asti. Varmuuden vuoksi ajoimme vielä eteenpäin

koululle saakka ja sitten täyskäännös takaisin kylätietä etsimään. Oliko se sittenkin se lehmänpolku? Muita teitä ei päätieltä eronnut.

Ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin lähteä ajamaan sitä pitkin. Tie oli pieni ja kuoppainen, kivinen ja kaita, ja aika ajoin siltarummut nousivat tien pinnalle. Jeepilläkin matkanteko oli hidasta ja uskaliasta. Tuli risteys, oikealle vai vasemmalle? Kartan mukaan oikealle, sikäli kuin olimme edes oikealla tiellä. Matka tuntui pitkältä hitaan vauhdin vuoksi eikä missään näkynyt taloja. Oliko tämä sittenkin metsätie, joka ei veisi minnekään.

Lopulta eteen tuli talorykelmä, ja yhden talon portilla seisoi emäntä, ja nyt valokuvaa näyttämään: ”Tunnettko tämän talon, tiedättekö missä se sijaitsee?” ”Ei”, talon asukas, ystävällinen pietarilainen nainen datshallaan, ei ollut koskaan nähnyt taloa. Paikalla olevat muut ihmiset olivat sitä mieltä, että olemme väärällä tiellä – ”teidän olisi pitänyt kääntyä siitä ensimmäisestä risteyksestä vasemmalle ja sitten eteenpäin, siellä kaukana pellon laidassa on vanha talo, kenties juuri tuo”.

Kevään mittaan olin kuitenkin karttaa tutkien päättänyt pähäni: ensimmäisestä risteyksestä oikealle, sitten eteenpäin, kunnes tie tekee 90 asteen mutkan Saviselän kohdalla ja Kipronsuon kohdalla vielä toisenkin, ja siitä vielä eteenpäin metsänrajaan asti ja peltojen poikki. Pohdittiin ja neuvoteltiin, Viktor paikallisten kanssa ja Tea ja minä karttaa tutkien. Aikaa oli

Näillä mennään! Googlen satelliittikartassa on vielä tänäkin päivänä yllättävän hyvin näkyvissä entiset pellot ja metsät.

KUVAT LIISA NUUTINEN, GOOGLE KARTAT JA KARJALANKARTAT.FI

ehtinyt kulua jo kylätien etsimiseen, vieläkö ehtisimme ja jaksaisimme aloittaa melkein alusta. Tähänkö tämä matka nyt jäi?

Maisemassa oli kuitenkin jotain kovin tuttua, tien mutkat tekivät juuri siinä kohdin kaksi suorakulmaista käännöstä, ja talojakin oli samaan tapaan kuin vanhassa kartassa. Tean kanssa tutkimme taas karttaa: jospa kuitenkin jatketaan tätä tietä eteenpäin. Ja jatkettiin – pellonlaitaan. Ja pellossa oli ojia, tietenkä. Jeepilläkään ei kannattaisi ajaa eteenpäin, joten loppumatka oli käveltävä.

Siinä saappaita jalkaan laitaessani ja pakatessani ohi suhahti pieni sininen maasturi, joka melkein vei auki olleen jeepin oven mennessään. Olimme hämillämme, olim-

meko kenties suututtaneet kylän laitimmisen talon isännän kyselyillämme vai pelkäsikö hän, että sotkemme hänen peltensa. Hetken päästä maasturi palasi takaisin: ”Požaluista, ajoin teille tien, jota pitkin voitte jatkaa matkaa.” Kuinka kaunis ele tui ki tuntemattomalta isännältä! Oliko Viktor kertonut hänelle, että tässä on suomalainen juuriaan etsivä nainen. Täällä jossain hänen esivanhempansa ovat asuneet yli 200 vuotta ja tänne hän on halunnut vuosikymmenten ajan.

Ja matka jatkui, ensin jeepillä ja sitten kävelen ohi keltaisten kulleromättäiden ja pajupensaikon läpi. Vielä pieni mäki ylös polviin asti ulottuvassa heinikossa, ja siellä se oli, valokuvan talo. Autiona ja jo toiseen tai kolmanteen ker-

taan hylättynä. Ovi auki, verhot ikkunoissa ja vaahtera paikallaan.

Talo ei ollut minun sukuaarani, ei ollut koskaan ollutkaan, mutta se oli maa-merkki: täällä ovat olleet suvun pellot, niityt ja metsät. Ja jossain talokin, nyt jo hävinnyt. Täällä syntyi isoisäni isä Juho ja täällä hän eli vanhempien ja sisaruksineen, kunnes tuli hänen aikansa lähteä eteenpäin. Ja Katrin ja Marian ja Laurin ja Annan, Simon ja Siisan. Mutta pellot jäivät, metsät jäivät, maisema jäi. Ja täällä se pysyy, tänne voin aina palata. Juurilleni.

Liisa Nuutinen

Juho Simonpoika Paakkisen pojanpojan tytär
Helsinki

MAAKUNTAMATKAILUA KARJALASSA

Laatokkaa, Lahdenpohjaa ja muutama Ladakin

Heinäkuu ei tänä vuonna tarjonnut pahemmin helteitä, sen sijaan ohjelmassa oli ensimmäinen tutustumismatka Karjalaan. Matka saattoi avartaa silmiä kuin mikään muu matka koskaan aiemmin. Lisäksi se tarjosi tutustumista omiin sukujuuriin.

Täytyy ihan tähän kärkeen tunnustaa, ettei minulla aikaisemmin ollut hinkua ja intoa lähteä käymään Venäjällä, rajan takana. Toki sodista on kulunut seitsemisenkymmentä vuotta eikä sukupolveäni tiedä väijytyksistä, elintarvikkeiden säännöstelyistä tai evakoista mitään, mutta siitä huolimatta Venäjä on tuntunut mysteerimaalta, jonne ei tahdo mennä.

Kun serkkuni **Anna, Aleks**i ja **Liisi Pasanen** rupesivat pohtimaan Karjalan-matkaa, alkoi kiinnostukseni tätä suurta ja mahtavaa kohtaan herätä. Mietin sitä, että olen aiemmin käynyt niin isänisän

synnyinseuduilla Keski-Euroopassa kuin äidinisän kotimökökiä katsomassa Pohjanmaalla, miksei voisi olla äidinäidin synnyinpaikan vuoro?

Matkan ehkäpä päällimmäisenä tarkoituksena oli kunnioittaa serkusteni **Maija-Liisa**-äidin muistoa. Hän oli erittäin kiinnostunut sukujuuristaan ja teki jopa monikymmensivuisen kirjoituksen äitinsä kotipaikasta ja -historiasta. Vaikea sairaus uuvutti Maijan viime syyskuussa, mutta hän oli tiettyllä tavalla reissullamme läsnä koko ajan.

Ensihämennystä ilmassa

Eräänä heinäkuuisena lauantaiamuna liian lyhyiden yönien jälkeen bussimme starttasi kohti Lahdenpohjaa. Minulta kysyttiin, mitä reissulta odotin, enkä oikein heti osannut vastata. Lähdin mukaan avoimin mielin, sillä kaikki nähtävät paikat olivat minulle uusia. Tiesin toki, ettei mummun vanha kotita-

lo Kumolassa ollut enää pystyssä, mutta siitä huolimatta odotin näkeväni sen tyhjän tontin. Ehkä se piti nähdä, jotta pystyy itse ymmärtämään tarkemmin omat juurensa. Oli jollain lailla tärkeää nähdä, minne omat sukujuuret johtavat.

Niiralan raja-aseman ylityämme oli selvää, että olimme poistuneet Suomesta ulkomaille. Kontrasti näkyi heti selvästi, ensimmäiset Ladat tulivat vastaan saman tien. Jotenkin sitä oli ajatellut, ettei sellaisilla oikeasti enää kukaan ajele, mutta niin vain niillä huristeltiin. Ensihetket vieraalla maalla olivat jokseenkin hämmentävät, kun näki esimerkiksi tien ja sähkötolppien huonon kunnon, rapistuneet talot ja hoitamattomat pellot. Siltä kantilta oli vaikea ymmärtää, että ennen muinoin tämä alue oli Suomea. Mutta jos katseli ympärillä olevaa maisemaa vähän toisenlaisin silmin, olo tuntui oikeastaan melko kotoisalta.

Kumolan kylää kuvattuna Lumivaaran kirkon tornista.

Puut, pensaat ja monet kukukset näyttivät samanlaisilta kuin koti-Suomessa.

Linnavuorelle kiipeämistä

Matka Lahdenpohjaan, Sortavalaan ja Lumivaaran Kumolan kylään oli kuin aikamatka 1930-luvulle. Tuntui siltä kuin aika olisi pysähtynyt – vaikka en tuolloin ole elänytkaan. Harmitti, että Lumivaaran kirkkoakin oli häpäisty viemällä lattialankkuja pa-

rempiin tarkoituksiin. Mutta kaiken tämän näkeminen kuului asiaan osana oman itsensä etsimistä ja löytämistä. Käynti Valamon luostarissa oli erittäin mielenkiintoista. Satuimme paikalle juuri jumalanpalveluksen aikaan ja sen näkeminen oli todella vaikuttavaa.

Mieleenpainuvaa oli myös kiivetä linnavuorelle, vaikka ihan linnavuoren huipulle asti en kiivennytkään. Maisemat hieman alempanakin olivat

kuitenkin kauniit, nekin kuin koti-Suomessa.

Koska sukulaisten kotitaloja ei enää ole olemassa ja Kumolassa kaikki tärkeä tuli nähtyä, voi olla, että tämä matka oli ainoa laatuaan. Mutta koskaan ei pidä sanoa ”ei koskaan”. Ainakin Viipuri olisi kiva nähdä paremmin ja ehkä sitä voisi vierailla myös Moskovassa ja Pietarissa.

Paula Jääskeläinen